

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

NUTARIMAS DĖL ILGALAIKĖS PILIETINIO IR TAUTINIO UGDYMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2006 m. rugsėjo 19 d. Nr. X-818
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo plano, patvirtinto Seimo 2004 m. liepos 15 d. nutarimu Nr. IX-2382 (Žin., 2004, Nr. [115-4287](#)), 8 punktu ir Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo (Žin., 1997, Nr. [2-16](#); 2004, Nr. [39-1270](#)) 5 straipsnio 2 dalimi, n u t a r i a:

1 straipsnis.

Patvirtinti Ilgalaikę pilietinio ir tautinio ugdymo programą ir programos įgyvendinimo priemonės (pridedama).

SEIMO PIRMININKAS

VIKTORAS MUNTIANAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Seimo
2006 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. X-818

ILGALAIKĖ PILIETINIO IR TAUTINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ilgalaike pilietinio ir tautinio ugdymo programa (toliau – Programa) siekiama remiantis šiuolaikinėmis švietimo, kultūros, mokslo ir žiniasklaidos galimybėmis sukurti palankias sąlygas Lietuvos (tarp jų ir užsienio lietuvių) vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų pilietiniam ir tautiniam ugdymuisi, visuomenės pilietinei ir tautinei raiškai, aktyviam pilietiniam dalyvavimui; taip pat stiprinti socialinę partnerystę, tautinį ir pilietinį solidarumą.

2. Programa parengta vadovaujantis Švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 2003, Nr. [63-2853](#)), Jaunimo politikos pagrindų įstatymu (Žin., 2003, Nr. [119-5406](#)), Valstybės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatomis, patvirtintomis Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1700 (Žin., 2003, Nr. [71-3216](#)), Vyriausybės 2004–2008 m. programa, kuriai pritarė Seimas 2004 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. X-43 (Žin., 2004, Nr. [181-6703](#)), Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu (Žin., 1999, Nr. [82-2414](#)).

3. Programos įgyvendinimo priemonės pateikiamos Programos priede.

4. Programoje vartojamos sąvokos:

1) **lituanistinė mokykla** – švietimo įstaiga užsienyje, per kurią palaikoma ir skleidžiama lietuvių, įvairiapusiškai supažindinama su Lietuva ir kurioje sudaromos sąlygos saviraiškai lietuvių kalba;

2) **pilietiškumas** – asmens savo teisių, atsakomybės ir pareigų demokratinei valstybei suvokimas, veikla visuomenės labui, bendrapiliečių teisių ir laisvių, demokratijos gynimas, gerovės Lietuvai siekimas;

3) **tautiškumas** – asmens savo tautos istorijos, kultūros savitumo suvokimas, tautos tapatumo puoselėjimas, įsipareigojimas Lietuvos tautai ir valstybei, lietuviškosios kultūrinės ir politinės tapatybės išlaikymas ir kūrimas.

II. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

5. Reformuojant švietimo sistemą, pilietiniam ir tautiniam ugdymui bendrojo lavinimo mokyklose nuolat buvo skiriamas dėmesys. Lietuvos mokykloje sudaromos sąlygos pilietinei ir tautinei savimonei ugdyti. Pilietinis ugdymas apima visas su mokinių veikla susijusias formaliojo ir neformaliojo švietimo sritis (pilietiškumo pagrindų dalyko mokymas, pilietinės problematikos įtraukimas į visus dalykus), demokratinės mokyklos kultūros plėtojimą, jaunimo dalyvavimą mokyklos savivaldoje, šalies ir tarptautinėse organizacijose. Mokykloje mokiniai įgyja žinių apie šių dienų pilietinę visuomenę, demokratinę valstybę, asmens dalyvavimo tautos gyvenime būdus ir galimybes ir susipažįsta su kultūrine savo tautos patirtimi. Dalyvaudami nevyriausybinių organizacijų veikloje jie įgyja atsakomybės, savarankiškumo, iniciatyvos įgūdžių, mokosi priimti sprendimus. Plėtojami mokinių gebėjimai įgytas žinias taikyti gyvenime ir problemoms spręsti.

6. Įgyvendinant pilietinio ir tautinio ugdymo politiką, buvo vykdoma Pilietinio ugdymo įgyvendinimo švietimo įstaigose programa, patvirtinta Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1105 (Žin., 1998, Nr. [81-2281](#)). Pilietinio ir tautinio ugdymo įgyvendinimo gairės ir tikėtini rezultatai detalizuoti Bendrojoje pilietinio ugdymo programoje ir pilietinio ugdymo išsilavinimo standartuose 8 ir 10 klasėms, patvirtintuose Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. ISAK-1086 (Žin., 2004, Nr. [108-4058](#)).

7. Įgyvendinant Užsienio lietuvių bendruomenių rėmimo 2004–2006 metų programą, patvirtintą Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. 704 (Žin., 2004, Nr. [93-3404](#)), remiamos lituanistinės mokyklos užsienyje, remiama užsienio lietuvių bendruomenių kultūrinė ir socialinė

veikla, padedama užsienio lietuvių bendruomenėms palaikyti ir stiprinti ryšius su Lietuva. Programos vykdymą koordinuoja Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, o ją įgyvendina Švietimo ir mokslo ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir Lietuvos archyvų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

8. Europos Tarybos, Jungtinių Tautų, UNESCO dokumentuose demokratinio pilietiškumo ugdymui tenka deramas dėmesys siekiant užtikrinti, kad demokratinis pilietiškumas taptų visos švietimo, kultūrinės, jaunimo politikos esmine dalimi. 2005 metai Europos Tarybos paskelbti Pilietiškumo metais, prie šios iniciatyvos prisideda ir Lietuva.

9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004–2008 m. programoje numatyta skatinti telkti jaunimo organizacijas padedant ugdyti pilietiškumą, spręsti jaunimo problemas karo prievolės atlikimo, švietimo srityse, skatinti kurtis asocijuotas jaunimo struktūras ir remti jų veiklą.

10. Siekdamas ugdyti pilietiškumą ir tautiškumą, įvairius projektus įgyvendina skirtingos valstybinės institucijos:

1) Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skatina jaunimo pilietines iniciatyvas, jo išitraukimą į visuomeninę veiklą, rūpinasi kaimo jaunimo galimybių didinimu ir jaunimo nevyriausybinį organizacijų stiprinimu;

2) Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras su partneriais kasmet organizuoja tradicinį konkursą „Lietuvos kovų už laisvę, kariuomenės ir netekčių istorija“;

3) Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti vykdo šiuos edukacinius projektus: „Švietimo apie totalitarinių režimų nusikaltimus, nusikaltimų žmogiškumui prevencijos ir tolerancijos ugdymo programą“ ir „Nuo pilietinės iniciatyvos prie pilietinės visuomenės“;

4) Krašto apsaugos ministerija, Krašto apsaugos savanorių pajėgos su Švietimo ir mokslo ministerija kasmet organizuoja konkursą „Ką žinai apie Lietuvos kariuomenę“;

5) Valstybinio pilietinio pasipriešinimo rengimo centro prie Krašto apsaugos ministerijos vienas iš pagrindinių uždavinių yra pilietinis jaunimo ugdymas nacionalinio saugumo ir gynybos politikos požiūriu, fundamentalių vertybių ir tautinio tapatumo suvokimo ugdymas. Šiam tikslui skiriami Centro renginiai: konferencijos, seminarai, mokinių vasaros stovyklos, „išgyvenimo“ žygiai. Centras aktyviai bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis, verslo atstovais, Lietuvos mokinių parlamentu, Pilietinės visuomenės institutu ir kitomis institucijomis.

11. Pilietiniu ir tautiniu ugdymu taip pat rūpinasi vaikų ir jaunimo, nevyriausybinių organizacijų, įgyvendinančios įvairias iniciatyvas bei programas.

12. Nepaisant formaliojo ir neformaliojo švietimo pastangų, šiuo metu vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų vertybines nuostatas veikia šalyje vyraujanti informacinė erdvė, masinės kultūros propaguojami vartotojiškos visuomenės principai, ignoruojantys pilietinio ir tautinio solidarumo idealus. 2001 m. tyrimo „Vertybinės moksleivių orientacijos: tautinio ugdymo aspektas“ duomenimis, mokinių kultūrinį tapatumą formuoja lietuviški televizijos ir radijo kanalai, tačiau stokojama jaunimui patrauklių pilietiškumą ir tautiškumą ugdančių laidų.

13. Dabartinę mokinių, jaunimo, apskritai gyventojų pilietinę savimonę, vertybes apibūdina atlikti tyrimai:

1) Lietuva 1996–2000 m. dalyvavo tarptautiniame tyrime pagal IEA (*International Association for Evaluation of Educational Achievements*) programą. Daugiau negu pusė visų apklaustų mokinių teigė, kad gali didžiuotis Lietuvos istorija (65 proc.); myli Lietuvą (apie 70 proc.); kad Lietuvos tautinė simbolika yra labai svarbi (75 proc.); Lietuva turėtų didžiuotis tuo, kas pasiekta (74 proc.); kad turėtume stengtis išlaikyti savo tradicijas ir kultūrą (66 proc.), kad norėtų nuolat gyventi Lietuvoje (60 proc.);

2) Vilniaus universiteto Sociologijos katedros 2005 m. atliktas Lietuvos mokinių istorinės sąmonės tyrimas rodo, kad nepriklausomybės metais sustiprėjo jaunimo individualizmas: mokiniams svarbios jų laisvės ir teisės, bet nebūdingas socialinis solidarumas;

3) kas dveji metai Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu atliekamas Jaunimo situacijos tyrimas. 2004 m. nustatyta, kad kas penktas

14-29 metų žmogus dalyvauja įvairių organizacijų, bendrijų ar kitų struktūrų veikloje, kas dešimtas teigia esantis jų narys. Aktyviausi įvairių organizacijų nariai yra mokslo siekiantys jaunuoliai;

4) 2004 m. tyrimas „Jaunimo dalyvavimo visuomeninių organizacijų ir savivaldos veikloje“ parodė šias mokinių nedalyvavimo mokyklos savivaldoje ir jaunimo organizacijose priežastis: trūksta informacijos apie organizacijas, mokykloje ir už jos ribų nėra tokių organizacijų, kurių veikloje mokiniai norėtų dalyvauti. Šio tyrimo duomenimis, du trečdaliai apklaustųjų nedalyvauja jokioje veikloje. Tyrimas parodė, kad daugiau negu trečdalis 18–24 metų jaunimo nedalyvavo nė vienuose paskutiniuose rinkimuose: savivaldybių tarybų, Europos Parlamento, Respublikos Prezidento, Seimo. Europos visuomenių vertybiniai tyrimai liudija, kad ne tik Lietuvos jaunimas, bet ir suaugusieji yra ypač menkai asocijuoti, labai mažai jų priklauso visuomeninėms organizacijoms;

5) Europos Komisijos 2003 m. tyrimų duomenimis, per paskutinius 12 mėnesių 42 proc. 25-64 metų Europos Sąjungos gyventojų dalyvavo mokymo veikloje. Lietuvoje šis rodiklis nesiekia Europos vidurkio ir sudaro tik 28 proc. 2004 m. 25-64 metų asmenų dalyvavimo mokymosi veikloje (per paskutines 4 savaites) vidurkis Lietuvoje buvo 6,5 proc., ES – 9,9 proc. Dėl įvairių priežasčių mokslo nesiekiantys asmenys neįgyja šiuolaikinių kompetencijų, reikalingų veikti kintančioje rinkoje ir visuomeniniame gyvenime;

6) Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu 2005 m. atliktas tyrimas „Kaimuose ir miesteliuose (gyventojų skaičius iki 30 000) gyvenančių suaugusiųjų mokymosi poreikiai“ rodo, kad tik penktadalis Lietuvos kaimų ir miestelių gyventojų dalyvauja ar rengiasi dalyvauti nevyriausybinių organizacijų veikloje, tačiau pabrėžia dėmesio politiniam, teisiniam švietimui stoką;

7) nuolatos atliekamuose sociologiniuose tyrimuose apie pasitikėjimą įvairiomis šalies institucijomis fiksuojamas ypač didelis nepasitikėjimas Seimu, Vyriausybe, taip pat politinėmis partijomis. Partijomis nepasitiki apie 70 proc. šalies gyventojų („Vilmorus“ apklausa, „Lietuvos rytas“, 2005 m. rugsėjo 17 d.);

8) demokratijos veikimu patenkinti tik 33 proc. Lietuvos gyventojų. ES vidurkis – 57 proc. (2005 m. Europos Komisijos koordinuojamas tyrimas „Eurobarometras“);

9) Etninės kultūros globos tarybos 2002 m. inicijuotas tyrimas „Etninės kultūros raiška ir sklaida vidurinėje švietimo grandyje“ parodė jaunimo etnokultūrinių nuostatų kitimo nepalankias tendencijas.

III. PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

14. Programos tikslai:

1) formaliojo ir neformaliojo švietimo priemonėmis gerinti Lietuvos ir užsienio lietuvių vaikų bei jaunimo pilietinio ir tautinio ugdymo sąlygas;

2) tobulinti Lietuvos ir užsienio lietuvių suaugusiųjų pilietinio ir tautinio ugdymosi sistemą;

3) stiprinti asociacijų, mokyklų ir akademinų bendruomenių vaidmenį ugdant Lietuvos ir užsienio lietuvių vaikų bei jaunimo ir suaugusiųjų pilietiškumą bei tautiškumą, skatinant sąmoningą tautinę raišką ir pilietinį dalyvavimą.

15. Kad būtų pasiekti Programos tikslai, numatomi šie uždaviniai:

1) atnaujinti formalųjį ir neformalųjį pilietinio ir tautinio ugdymo turinį Lietuvos ir užsienio lietuvių mokyklose;

2) stiprinti demokratinę mokyklų kultūrą;

3) gerinti mokytojų ir dėstytojų kompetenciją pilietinio ir tautinio ugdymo srityje;

4) ugdyti ir puoselėti Lietuvos ir užsienio lietuvių jaunimo bei suaugusiųjų tautinį ir pilietinį sąmoningumą, skatinti tautinę saviraišką;

5) didinti Lietuvos ir užsienio lietuvių jaunimo bei suaugusiųjų visuomeninį ir politinį aktyvumą;

6) atlikti visuomenės pilietinės ir tautinės raidos tyrimus.

IV. ĮGYVENDINIMO ETAPAI

16. Numatomi trys Programos įgyvendinimo etapai:

- 1) pirmasis etapas – parengiamasis (2006 m.). Patvirtinami būsimų konkursų ir projektų, skirtų Programos tikslams įgyvendinti, nuostatai;
- 2) antrasis etapas – 2007–2011 m. Programos įgyvendinimas, stebėseną, priemonių veiksmingumo vertinimas;
- 3) trečiasis etapas – 2012 m. Visuminis Programos įvertinimas.

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

17. Programą vertinant kokybės ir kiekybės požiūriais, analizuojama:

- 1) jaunimo (18-29 metų), dalyvaujančio rinkimuose, dalis (procentais);
- 2) mokinių, dalyvaujančių visuomeninėje veikloje ir organizacijose, dalis (procentais);
- 3) studentų, dalyvaujančių visuomeninėje veikloje ir organizacijose, dalis (procentais);
- 4) suaugusiųjų, dalyvaujančių neformaliojo švietimo veikloje, skaičius;
- 5) suaugusiųjų, dalyvaujančių visuomeninėje veikloje ir organizacijose, dalis (procentais);
- 6) visų žmonių, tiesiogiai ir netiesiogiai dalyvavusių Programos inicijuotuose ir paremtuose projektuose, skaičius;
- 7) Programos inicijuotų, paremtų ir įgyvendintų projektų skaičius;
- 8) Programos inicijuotų, paremtų ir sukurtų ugdymo bei mokymosi šaltinių ir kitų priemonių skaičius.

VI. PROGRAMOS FINANSAVIMAS

18. Programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir kitų šaltinių.

19. Numatytas Programos įgyvendinimo priemonės savivaldybės vykdo atsižvelgdamos į vietos bendruomenės poreikius ir esamas lėšas.

VII. NUMATOMI REZULTATAI

20. Įgyvendinus Programą, prognozuojami šie rezultatai:

- 1) kryptingai bus atnaujintas pilietinio ir tautinio ugdymo turinys bendrojo lavinimo, profesinėse ir aukštosiose mokyklose;
- 2) pagerės mokytojų ir dėstytojų profesinė kompetencija pilietinio ir tautinio ugdymo srityje;
- 3) bus sustiprinta mokyklų bendruomenių savivalda;
- 4) padaugės vaikų ir jaunimo, dalyvaujančių jaunimo organizacijų veikloje, sustiprės šių organizacijų visuomeninis vaidmuo;
- 5) padidės jaunimo politinis aktyvumas;
- 6) bus sukurtos geresnės sąlygos jaunimo bei suaugusiųjų pilietiniam bei tautiniam ugdymuisi: visuomenei bus nuosekliau teikiama informacija apie politinius, visuomeninius procesus valstybėje, parūpinta naujų pilietinio bei tautinio pobūdžio mokymo šaltinių, radijo ir televizijos laidų, kino filmų, leidinių;
- 7) padaugės žmonių, kurie nuosekliai domisi Lietuvos politiniais, visuomeniniais ir kultūriniais procesais ir dalyvauja ir viešajame gyvenime;
- 8) išaugs pilietinio ir tautinio pobūdžio projektus įgyvendinančių visuomeninių organizacijų įtaka, bus aktyvinama jų veikla;
- 9) padidės visuomenės parama demokratinei santvarkai, išaugs visuomenės politinis dalyvavimas, sustiprės visuomenės gebėjimai naudotis pilietinėmis laisvėmis ir teisėmis;
- 10) pagerės sąlygos užsienio lietuvių tautiniam ir pilietiniam tapatumui ugdytis, atlikti pilietines pareigas ir naudotis teisėmis;

- 11) pagerės visuomenės teisinis išprusimas;
- 12) keisis visuomenės vertybinės nuostatos;
- 13) bus sukurta visuomenės pilietinės ir tautinės raidos stebėsenos sistema.

VIII. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

21. Programos įgyvendinimą organizuoja ir kontroliuoja Vyriausybė.
 22. Švietimo ir mokslo ministerija koordinuoja Programos įgyvendinimo priemonių vykdymą ir kasmet rengia Programos priemonių įgyvendinimo ataskaitą. Ją kasmet iki kovo 1 d. teikia Vyriausybei, nevyriausybiniams organizacijoms, visuomenei.
 23. Atsakingos už Programos vykdymą institucijos kasmet iki vasario 1 d. teikia Švietimo ir mokslo ministerijai informaciją apie Programos priemonių įgyvendinimą.
-

**ILGALAIKĖS PILIETINIO IR TAUTINIO
UGDYMO PROGRAMOS
PRIEDAS**

**ILGALAIKĖS PILIETINIO IR TAUTINIO UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO
PRIEMONĖS**

Eil. Nr.	Uždavinys	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminas (metai)
1.	Atnaujinti formalųjį ir neformalųjį pilietinio ir tautinio ugdymo turinį Lietuvos ir užsienio lietuvių mokyklose	1.1. Atlikti bendrojo ugdymo programų, vadovėlių ir mokymo priemonių, egzaminų turinio ekspertinį vertinimą; turinį pakoreguoti ir papildyti šiuolaikiniais pilietinio ir tautinio ugdymo aspektais	Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM)	2006–2008
		1.2. Inicijuoti ir remti mokyklų bendruomenių kuriamus ir įgyvendinamus pilietinio bei tautinio ugdymo projektus	ŠMM, Valstybinis pilietinio pasipriešinimo rengimo centras prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – VPPRC), Kultūros ministerija (toliau – KM), Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – TMID), Teisingumo ministerija (toliau – TM), savivaldybės	2006–2011
		1.3. Inicijuoti ir sukurti pilietiniam ir tautiniam ugdymui reikalingų mokymosi šaltinių, vaizdinių ir kitų priemonių, jomis ir valstybine bei tautine simbolika aprūpinti Lietuvos ir užsienio lietuvių mokyklas, mokinius bei bendruomenes	ŠMM, VPPRC, TM, TMID	2006–2011
		1.4. Bendrojo lavinimo mokyklų žemesniųjų klasių programas papildyti socialinį solidarumą ir pilietinį tautinį aktyvumą skatinančia visuomenei naudinga veikla, kartu su socialiniais partneriais kurti ir įgyvendinti šios veiklos projektus	ŠMM, savivaldybės	2006–2011
		1.5. Įgyvendinti Vaikų ir jaunimo olimpinio ugdymo šalies mokyklose 2006–2010 metais projektą	ŠMM, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – KKSD), savivaldybės	2006–2010
2.	Ugdyti ir puoselėti demokratinę mokyklų kultūrą	2.1. Inicijuoti ir remti studentų ir jaunimo organizacijų savivaldos plėtros ir stiprinimo projektus	ŠMM, savivaldybės	2006–2010
		2.2. Organizuoti mokyklos savivaldos institucijų narių mokymus siekiant plėtoti mokyklų savivaldą, mokant mokinius atsakingai veikti priimant bendrus mokyklų bendruomenių sprendimus	ŠMM, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – JRD), savivaldybės	2006–2009

		2.3. Inicijuoti ir remti mokyklų, mokinių, studentų ir jaunimo organizacijų projektus, skatinančius vaikų ir jaunimo toleranciją	ŠMM, savivaldybės, Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKGT), TMID, JRD,	2006–2010
		2.4. Organizuoti Lietuvos mokinių ir studentų olimpinis festivalius, kurie ugdo sąžiningą elgesį, moko tolerancijos ir pagarbos varžovui, skatina laikytis garbingos kovos ir kilnaus elgesio principų	ŠMM, KKSD, savivaldybės	2007–2010
3.	Pagerinti mokytojų ir dėstytojų kompetenciją pilietinio ir tautinio ugdymo srityje	3.1. Parengti ir įgyvendinti tautinio ir pilietinio ugdymo programas, skirtas mokyklų vadovų, mokytojų, mokyklos ir jaunimo organizacijų vadovų, aukštųjų mokyklų dėstytojų kvalifikacijai tobulinti	ŠMM, EKGT, savivaldybės	2007–2011
		3.2. Į Valstybinę pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo pertvarkos programą įtraukti tautinio ir pilietinio ugdymo modulius	ŠMM	2006–2011
4.	Ugdyti ir puoselėti Lietuvos ir užsienio lietuvių jaunimo bei suaugusiųjų tautinį ir pilietinį sąmoningumą	4.1. Inicijuoti ir remti pilietinei ir tautinei savišvietai būtinų įvairaus pobūdžio informacijos šaltinių sistemingą rengimą skelbimą ir sklaidą jais aprūpinti viešąsias bibliotekas, užsienio lietuvių bendruomenes ir institucijas, žiniasklaidą interneto portalus	ŠMM, KM, VPPRC, savivaldybės, apskričių viršininkai, TMID, TM, JRD	2006–2011
		4.2. Inicijuoti ir remti visuomenės tautinei ir pilietinei savimonei svarbius kultūros ir meno kūrinius, žiniasklaidos projektus	KM, ŠMM, TMID	2007–2011
		4.3. Skatinti sportininkų, sporto komandų palaikymo -aistrualių klubus, rengti metodinę medžiagą kūno kultūros ir sporto specialistams pilietiškumo ugdymo per sportą klausimais, organizuoti sporto savanorių mokymą	KKSD	2006–2011
		4.4. Inicijuoti ir remti Lietuvos kultūros paveldą, tautinę ir pilietinę tradiciją aktualizuojančius kraštotyros, mokslo bei mokslo populiarinimo projektus	KM, ŠMM, savivaldybės	2007–2011
		4.5. Skatinti ir remti viešųjų bibliotekų, regioninių švietimo centrų, muziejų, mokyklų, visuomeninių organizacijų kuriamus piliečių viešųjų diskusijų klubus. Išplėtoti šių klubų tinklą	KM, ŠMM, TMID, TM, savivaldybės, KKSD	2007–2011
5.	Padidinti Lietuvos ir užsienio lietuvių jaunimo bei suaugusiųjų visuomeninį ir politinį aktyvumą, palaikyti užsienyje gyvenančių lietuvių tautinį tapatumą	5.1. Remti muziejų, mokyklų, mokinių, studentų ir jaunimo, Lietuvos ir užsienio lietuvių nevyriausybinių organizacijų, draugijų, asociacijų, veikiančių pilietinio ir tautinio ugdymo srityje, valstybinių įstaigų inicijuojamus ir įgyvendinamus pilietinės bei tautinės veiklos projektus	ŠMM, KM, JRD, TMID, savivaldybės	2006–2011
		5.2. Sukurti ir nuolat plėtoti interneto svetainę, pristatančią Lietuvoje ir užsienyje veikiančias visuomenines organizacijas, jų veiklą	TMID, ŠMM, KM, Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM), Pasaulio lietuvių bendruomenė, JRD	2006–2011

		5.3. Ministerijų ir Vyriausybės įstaigų interneto svetainėse parengti specialius puslapius, skirtus vaikams ir jaunimui	ministerijos ir Vyriausybės įstaigos	2006–2011
6.	Vykdyti visuomenės pilietinės ir tautinės raidos tyrimus	6.1. Inicijuoti ir remti pilietinio ir tautinio ugdymo nacionalinius tyrimus bei dalyvauti tarptautiniuose tokio pobūdžio tyrimuose. Tyrimų pagrindu rengti rekomendacijas pilietiniam ir tautiniam ugdymui tobulinti	ŠMM, URM, EKG	2007–2011
		6.2. Tyrimų rezultatus nuolat išsamiai pristatyti Lietuvos ir užsienio lietuvių visuomenei. Tyrimus naudoti kuriant nacionalinę švietimo, kultūros ir socialinę politiką	ŠMM, TMID, EKG	2007–2011